

Forfatter: Topsøe, Vilhelm

Titel: GREV HOLSTEIN LEDREBORG

Citation: Topsøe, Vilhelm: "GREV HOLSTEIN LEDREBORG", i Topsøe, Vilhelm: *Udvalgte Skrifter*, udg. af VILH. ANDERSEN ; HELGE TOPSØE-JENSEN , 1923, s. 432. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-topsoe01-shoot-workid80852/facsimile.pdf> (tilgået 22. juni 2021)

Anvendt udgave: Udvalgte Skrifter

GREV HOLSTEIN LEDREBORG

Det er en stærkt bugtet Vej, der ligger imellem det Standpunkt, Grev Holstein Ledreborg indtog som den, der af lagde det bekjendte højtidelige Løfte om at ville være Vens- stres bestemte Modstander, saa længe det kæmpede for Par- lamentarismen — det Standpunkt, han indtog som en af det samme Partis yderstgaaende og mest forbittrede Ledere, og — det Standpunkt, han har indtaget som Moderat, ja som en af de Moderates Førere.

Naar man erindrer, i hvor faa Aar dette er foregaaet, maa man indrømme, at det næsten er mere end behændig gjort, at have passeret saa stærke Kurver uden at være bleven øde- lagt.

Grev Holstein Ledreborg er sikkert en meget sammensat Natur, og det er ikke nemt at besvare sig selv det Spørgs- maal, hvorfor han egentlig blev Politiker.

Han er Konvertit, og forsaavidt er det naturligt, ja selv- følgerigt, at hans politiske Optræden, i dens Gang og Ret- ning, i dens Sympathier og Antipathier, noget bestemmes af en katholsk Kjærne. Hvor meget, er ikke godt at sige; Hol- stein selv behandler den religiøse Side af Sagen med megen Tilbageholdenhed og Takt, en Takt, som hans Modstandere ingenlunde have gjengjældt. Forholdene i Danmark ere jo af en saadan Beskaffenhed, at de ikke egne sig til at give en speciel katholsk Politik Relief. Vi ere langt tilbage endnu med den religiøse Diskussion. De politiske Spørgsmaal ere komne godt frem, og det har viist sig, at de gjemme sociale Spørgsmaal. Men i hvilket Omfang disse atter gjemme

Spørgsmaal om Livsopfattelser, er endnu ikke ret kommet frem.

Der er herhjemme endnu ikke saa Meget at gjøre for en specifik katholsk Politik, at vi tro, at det at kunne udrette Noget for en saadan, har været det Afgjørende for Grev Holstein til at kaste sig ind i det politiske Liv.

Man kommer maaske Sandheden nærmere ved at antage, at han har valgt Politikken som en Siags Tidsfordriv for et godt Hoved, der var blevet træt og overmæt af adskillig anden Tidsfordriv.

Han har derfor heller aldrig for Alvor gjort Indtryk af at have nogen bestemt Sag, som han vilde gjøre det til sin Opgave at gennemføre eller kæmpe for.

Han begyndte med at være, hvad der dengang hed »Løs-gænger«. Der skinnede noget Nationalt og noget Demokratiske igjennem hans Optræden og tillige en udviklet Kritik-lyst, som hurtig med Forkjærlighed vendte sig imod, hvad der var Nationalliberal. Af disse Rudimenter udviklede sig temmelig hurtig en forenet Venstremand.

Hvad der i denne var ægte, var ganske sikkert en stærk Uvilje imod de Nationalliberale. I den kunde de forskjel- lige Momenter i Holsteins politiske Opfattelse alle finde Hvile og Tilfredsstillelse. Noget Andet er, hvorledes det forholder sig med den politiske Side af Sagen, hans virkelig demokratiske Sindelag. Ligesom han i det Hele gjør Indtryk af at være undergiven Lume, Tilfældighed, personlige Sym- pathier og Antipathier og en vis Lyst til Forandring af Stand- punkter, saaledes synes der ogsaa at være noget Tilfældigt, noget Paahængt ved hans Demokratisme.

At han virkelig vil være Demokrat, en Folkets Mand, er troligt nok; ufolkelig bør Ultramontanismens eneste Mand da heller ikke være. Men lad ham ogsaa have et af ham selv for Alvor vedtaget demokratisk Program, saa omfatter han vistnok dets enkelte Dele med meget forskjellig Forkjær- lighed. Der maa være noget Bundaristokratisk ved ham; det viser hans hele Skikkelse, selv i den Tid, han med en vis Østentation negligerede sin Paaklædning, bar Rabagashat og gik med en egen folkelig-bergske Swingning, det viser hans Optræden som Taler, der altid præges af en vis slæben Ele-

gance, det viser den tydelige Forskjel, han altid har gjort paa, om det var en borgerlig, navnlig en nationalliberal Modstander, han havde at gjøre med, eller en adelig; en Holstein, en Haffner, en Rosenørn fik altid en anden Behandling end en Klein eller en Rimestad, de Første vare Folk, som han ikke slog løs paa uden videre, men hvem han altid bød en Stol, inden han indlod sig paa at angribe dem.

Aristokrat er han; men der gives jo ogsaa aristokratiske Demokrater, kun er Forholdet for disses Vedkommende, at det er det Nedbrydende i den demokratiske Verden, som er deres Hjerte kjærest. Thi i det Hele synes det Nedbrydende og Persifflerende at ligge for Holsteins Smag. Hans Livserfaring har uden Tvivl gjort ham til et Stykke af en Nihilist. Stundom gjør han et ubyggeligt Indtryk af at være en Pessimist, gjennemtrængt af den Overbevisning, at Alle gjøre Alt af de sletteste Motiver. Var dette Holsteins egentlige Mening, maatte han enten domme fra sig selv eller være en slet Menneskekjender. Men det er det næppe; lad ham end have et meget aabent Øje for Pletter og Svagheder, saa siger han dog sikkert ofte ved saadanne Lejligheder mere, end han mener. Det kan han godt komme til at gjøre, han har endnu ikke løbet Hidsigheden af sig og kan i en polemisk Diskussion stundom lade sig rive med af denne til hæslelige Inspirationer. Hans slebne Former dække sikkert megen Ustyrlighed. Tilsyneladende fuldstændig Herre over sig selv, istand til at parere sig selv i et Sekund, er han ganske vist mere end een Gang i en Forbitrelse, der ikke er bleven mindre, fordi han har dæmpet dens Sprog, bleven ført ud over de Grænser, han vilde iagttage. Men lad ogsaa være, at han ikke er Pessimist saa fuldt ud, som man af hans Optræden stundom kunde fristes til at tro, saa er han sikkert langt fra at være Optimist.

Det Negative tiltaler ham maaske ogsaa, fordi det er Noget, der kan gives paa fri Haand. I det Positive fortrækker han det mere Almindelige, hvorom det Samme gjælder, fremfor i det Hele at fordybe sig grundig i Detaillerne.

Detailler og Enkeltheder ere ikke Noget for ham. Han er ikke nogen flittig Natur, ja lader maaske endog Dovenskabens begrænse sin personlige Ærgjerrighed temmelig stærkt eller

har den Form af Ærgjerrighed, som bestaar i at være *plus amoureux de l'influence que de pouvoir*.

At ligge paa sin Sofa og styrte eller indsætte Ministerier, det var maaske Noget, som vilde tiltale ham mere end selv at være Minister.

Denne Egenskab hos ham er til en vis Grad en Svaghed, men ogsaa paa sin Vis en Styrke. Den tvinger ham ialfald ikke til at kompromittere eller forhaste sig for et rent ydre Forholds Skyld. At en saa urolig Natur som hans alligevel fortræffelig kan kompromittere sig paa saadan Vis, er imidlertid en Selvfølge.

Meget i Holsteins Karakter kan sættes under Diskussion, men Evner kan man ikke fradisputere ham. Er der Folk, som blive til Noget mere i Kraft af deres Karakter end af deres Evner, saa hører han derimod til dem, hos hvem Evnerne, Begavelsen have Overvægten.

Han er et klart, let, hurtigt og tillige fint Hoved. Som Taler har han sjeldne formelle Betingelser, han er let, smidig, elegant og kan som Faa balancere lige paa Grænsen af det Umulige og som Ingen ved en egen Blanding af Behændighed og Fripostighed sno sig fra forfølgende Angribere. Det er meget vanskeligt at faa fat paa ham, og har Nogen grebet ham, kan Ingen som han i næste Øjeblik bevise, at han aldrig har været berørt.

Han har forskellige Stilarter i sin Magt, men det Persiflerende, det Kritiserende, det Ironiserende ligger bedst for ham; det Varme, det Pathetiske derimod slet ikke.

Der er Noget i hans Begavelse, som ikke ser dansk ud. Hans Dialektik og den Maade, hvorpaa han sætter den i Sofistikens Tjeneste, er ikke dansk. Hans overordentlige Smidighed og katteagtige Behændighed i Debatten er heller ikke dansk. Han staar i disse Henseender som en Fremmed i Folketinget. Fortvivlet over at være Gjenstand for saadanne imellem hinanden slyngede Angreb, nøjedes den tunge, stive Haffner engang med blot at sige ligefrem, at han slet ikke kunde være med i en saadan Debat. Det er en Ytring, som let kan betyde en Falliterklæring og gjøre den, der nøjes med at bruge den, latterlig. Haffner tog Applaus ved den, thi

ligeoverfor Holstein kom den som en berettiget Protest paa den sunde Fornufts Vegne, som et Slag med en naturvoxet Knortekjæp, der slog en finterende Kaarde midt over.

Der gives næppe nogen Taler i Rigsdagen, der i akrobatagtig Smidighed har naaet Holstein. Han gaar paa lette, bløde Kattepoter, med hvilke han uden Varsel midt i Elskværdigheden kan trække en Flænge. Saa behændig som Nogen forstaar han at arrangere skjæve Slutninger i en Fart, saaledes at de tage sig ud af Noget i Øjeblikket.

Men han lever altfor meget i Øjeblikket, og netop paa Grund af sin frodige Lethed som Taler kommer han let til at sige Mere, end han vil staa ved bagefter, eller ialfald Noget, som kan genere ham senere. Ganske vist har han en overordentlig Lethed til saa at omfortolke sine Ord og faa dem til at parre sig ogsaa nogenlunde da, men Rigsdagstidens stenografiske Gjengivelser gjøre ham til en farlig Fjende af sig selv, maaske den farligste.

Holstein er et af Venstres unge Medlemmer og dog et af dets betydeligste og indflydelsesrigeste. Hans første Debut i Folketinget viste, at han var noget Ualmindeligt; det var under Forhandlingerne om Halls Skolelov, at han første Gang tog Ordet. Den Lethed, hvormed han optraadte, det Flydende og vel Modulerede i Foredragets første Perioder viste, at denne unge Kavalier var en Mand, hvis Jomfrutale man ikke behøvede at følge med den sympathetiske Spænding, som et godt Hjerte altid har tilovers for Debutanter, men at han var en sikker Fyr, som nok kunde klare sig selv uden gode Ønsker. Da han var færdig, bød Hall, der er en god Kjender, ham ogsaa strax velkommen i Diskussionen paa en Maade, der viste, at han var vis paa, at han ialfald blev en interessant Erhvervelse for Folketinget. Og deri havde han Ret. Et greveligt Ornament blot til Lyst er han ikke heller bleven for Venstre, Noget, der ikke har været til Opbyggelse for en Folkemand som Berg, der vistnok var meget henrykt ved at have en Greve som Adjudant i Tinget og til Bordfælle paa Restaurationer, men som lige saa lidt vilde have Grever som Skolelærere til Medkommanderende. Men er det vist, at Holstein har spillet en betydelig Rolle i Venstre, saa er det uvist,

hvorledes hans Fremtid vil tegne sig. Vanskeligheden ved at besvare dette Spørgsmaal ligger i det tidligere fremhævede Forhold, at han er af dem, hos hvem Evnerne ere betydeligere end Karakteren. Og i hans Fremtidsmuligheder er vel heller ikke den udelukket, at han en skjøn Dag kan blive kjed af det Hele og gaa sin Vej ligesaa pludselig, som han kom, forsvindende som en Stjerne, der har brilleret, men ikke lyst.